

XIU 4.2 1979

1533

PAŃSTWOWY TEATR IM. J. OSTERWY w GORZOWIE WIELKOPOLSKIM

Dyrektor i Kierownik Artystyczny
BOHDAN MIKUĆ

Sezon artystyczny 1978/1979

WŁODZIMIERZ PERZYŃSKI

LEKKOMYŚLNA SIOSTRA

PREMIERA 24 sierpnia 1979
godzina 18.00

WŁODZIMIERZ PERZYŃSKI

Urodził się 6.VII.1877, zmarł 21.X.1930. Pisarz dramatyczny, powieściopisarz, nowelista, felietonista. Studia filozoficzne w Krakowie. Studia kontynuował we Florencji i w Paryżu.

Debiut liryczny (1898) na łamach krakowskiego „Życia”. Prędko zarzucił pisanie typowych dla liryki młodopolskiej utworów wzorowanych na Tetmajerze i przeszedł do dziennikarstwa (lata 1901—1904).

Wystawienie i ogromny sukces „Lekkomyślnej siostry” w 1904 roku wyznaczyło nową kartę w dorobku młodego dziennikarza, który od tego czasu zajął się twórczością komediową.

Karierę Perzyńskiego — dramaturga otworzyło wystawienie „Lekkomyślnej siostry” w 1904 roku. Debiut był zarazem szczytowym osiągnięciem, ponad które autor już się nie wznosił. Najwybitniejsze sztuki powstały w latach 1904—9:

„Lekkomyślna siostra”	(wyst. 1904, wyd. 1907),
„Aszantka”	(wyst. 1906, wyd. 1907),
„Szczęście Franja”	(wyst. 1907, wyd. 1914).

„Lekkomyślna siostra” ukazuje w zastosowaniu scenicznym ulubiony zabieg komediopisarza, znany z jego nowel: mistrzowskie operowanie pointą, która w przypadku tej komedii wynika ze zderzenia konsekwencji postaci tytułowej i pozornej niekonsekwencji jej otoczenia.

W jego powieściach i dramatach związki z ówczesnymi obiegowymi pomysłami literackimi są widoczne. Perzyński, jak gdyby ulegając konwenansowi panującemu za jego czasów w komedii, nigdy nie ubiegał się o pomysły oryginalne, lecz opracowywał jakiś szablon — wystarczająco zdawałoby się zbanalizowany — by wydobyc z niego efekty zaskakująco świeże. Stąd „Lekkomyślna siostra” stanowi jakby dalszy ciąg dzieł „szalonej Julki” Kisielewskiego, a jednocześnie stała się prototypem pani Dulskiej. Zagadnienie „dulszczyzny” w komedii Perzyńskiego o kilka lat wyprzedziło sztukę Zapolskiej; wystąpiło tutaj w ujęciu i ostrzejszym, i bardziej precyzyjnym niż u Zapolskiej. Pani Dulskiej nie ustępuje portret komediowy jej młodszej i powabniejszej krewniaczki, Heleny Topolskiej, która realizuje w swym życiu wszelkie zasady podwójnej moralności. Zagadnienie obłudy nie ogranicza się jedynie do Heleny. W stopniu mniejszym lub większym współnikami jej są wszyscy członkowie szanującej się i dbającej o opinię rodziny. Stopień zaś tego współuczestnictwa w sposób mistrzowski uzależnił pisarz od temperamentu danej osoby.

W czasach, gdy powieści Przybyszewskiego i Tetmajera oraz dramaty Kisielewskiego entuzjazmowały się psychiką artysty — a raczej pariasa sztuki — Perzyński ukazał szkicowo jego właściwą istotę. Na przykładzie Janka Topolskiego wyłożył przyczyny, dla których „cyganerie” tworzą ludzie, których sytuacja życiowa nazna-

czona jest brakiem stabilizacji. Powodów upatrywał w jednej z najbardziej znamienitych cech cygańskiej obyczajowości, jaką jest desperacka niemal niefrasobliwość, której przyświeca chęć zabawy za wszelką cenę. Postać Janka nie poddał pisarz drobiazgowej analizie. Nie ukazał jej szczegółowo, zarysowując kilkoma pociągnięciami jej właściwy charakter. Skupił się na wyszczególnieniu i opisie odmian filisterstwa, ciasnoty umysłowej i nietolerancji. W odróżnieniu od większości literatów swego czasu, podjął Perzyński mniej wdzięczną część zagadnienia związanego z młodopolską cyganerią. Bo cygan frapował swą barwnością i dziwnością, filister natomiast zdawał się istnieć po to, by stanowić odpowiedź dla artysty i to, którego bogactwo zdołał odkryć i odnotować Perzyński.

Pojawienie się zarówno cyganerii młodopolskiej jak i filistera potraktował pisarz jako szczególną odmianę zjawiska typowego dla epok przejściowych; gdy atmosferę tworzy niepokój, podniecenie, brak równowagi psychicznej, łatwość przechodzenia do skrajnie przeciwstawnych nastrojów, pobudliwość, nadmierna nerwowość. Widział ten problem jako fenomen społeczny, wobec którego należy zająć stanowisko, a że cechą najznamienitszą tego powieściopisarza i dramaturga był klasyczny obiektywizm — starał się zdobyć znaczny dystans do świata, który pragnął ukazać. Intelktualizm, tkwiący u podstaw takiej postawy, uniemożliwił Perzyńskiemu wszelkie moralizowanie. — Świadek tamtych czasów, Karol Wiktor Zawadzki, pisał o Perzyńskim: „Wykrywając w duszy ludzkiej ślepa, bezrozumna potęgę instynktów, przeciwstawiał jej prawo rozumnego sądu. Reprezentował umiar i spokój. Obok Rilke’a najbardziej „europejski” pisarz, bez wiedeńsko-secesyjnych elementów tamtego, bez jego zbyt po germańsku otwartej uczuciowości, nawet czułościowości, suchszy i najbardziej paryski (...)”

Gabriela Ratajowicz

Zastępca Dyrektora: Ryszard BARON

Sekretarz Literacki: Gabriela RATAJEWICZ

Dział Administracyjny:

Romana Kobus — Kierownik

Aleksandra Zawiejska — Archiwistka — maszynistka

Bożena Frühaufer

Dział Gospodarczy:

Janusz Białowas — Kierownik

Janina Ziotek — Zaopatrzenie

Elżbieta Aksamił — Magazynier

Kierowcy — Marian Jaśkiewicz, Kazimierz Zganiacz

Dział Księgowności:

Włodzimierz Klimowicz — Główny Księgowy

Irena Lewandowska — Z-ca Gł. Księgowego

Halina Dąbrowska — Kasjer

O S O B Y:

Henryk Topolski, przemysłowiec	— BOHDAN MIKUĆ
Helena, jego żona	— ALEKSANDRA GRZĘDZIANKA-CHAMIEC
Janek Topolski	— MACIEJ RESZCZYŃSKI
Władysław	— WIESŁAW WOŁOSZYŃSKI
Maria, żona Władysława	— WANDA CHWIAŁKOWSKA
Ada, kuzynka Topolskich	— IZABELLA NIEWIAROWSKA-WOŁOSZYŃSKA
Olszewski	— WACŁAW WELSKI
Lokaj	— WŁADYSŁAW TROJANOWSKI

REŻYSERIA:

BOHDAN MIKUĆ

SCENOGRAFIA:

MICHAŁ PUKLICZ

Asystent reżysera: Maciej Reszczyński

Inspicjent: Grażyna Jednorowicz

Sufler: Ewa Węglarz

Biuro Obsługi Widzów prowadzi sprzedaż biletów indywidualnych i zbiorowych oraz organizuje uroczystości i akademie dla zakładów pracy i instytucji.

Kasa Teatru czynna codziennie (prócz poniedziałków) od 10 do 14 oraz na godzinę przed rozpoczęciem przedstawienia.

Telefon Biura Obsługi i Kasy 25-16.

Kierownik Techniczny: Jerzy Ryszard Koper

Pracownie:

Małarska

Michał Puklicz — Kierownik
Aleksander Kowalczyk
Stanisław Petelczyc
Andrzej Pierzchała — Specjalista ds Reklamy

Bezpłatne

Krawiecka

Stanisław Naszczyniec — Kierownik
Maria Kochana — Kierownik Pracowni Damskiej
Halina Jasińska
Regina Mackiewicz
Irena Karpińska
Andrzej Adamczyk

Stolarska

Bolesław Połojko — Kierownik
Eugeniusz Mazurek

Elektroakustyczna

Jan Szofomnicki — Kierownik
Bogdan Giżycki
Irena Tabaka

Brygada techniczna sceny

Mieczysław Adamkiewicz — brygadier
maszyniści — Adam Asanowicz, Jan Pelikan,
Kazimierz Galiński, Jan Szurpicki, Zbigniew Janowski

Garderobiana: Eugenia Adamkiewicz

Fryzjerka: Alfreda Nowak

Rekwizytor: Czesław Marciniak

PRACOWNICY OBSŁUGI:

Bileterzy:

Jan Kalwasiński, Eugeniusz Michałowski,
Adam Satgut

Strażacy:

Walerian Czerniuk, Kazimierz Chojak

Szatniarki:

Stanisława Pilewska, Bronisława Budźko,
Julia Górka, Agnieszka Olejniczak

Sprzątaczk:

Stanisława Jaśkiewicz, Józefa Stój, Helena
Cuperek, Helena Stańkowska, Halina Legawiec

Portierki:

Danuta Siłarz, Helena Teleśnicka,
Zofia Osińska, Zdzisława Ryzner